

WOORD VOORAF

Herman Hendrix

Ondanks de financiële crisis (of moet ik zeggen: "dankzij de negatieve inflatie?") zullen ongetwijfeld heel wat Maaseikenaren nu ergens liggen te bruïnen in een blakende zon, zij het onder een laagje vochtregulerende, waterresistente zonnemelk met beschermingsfactor 30 !

Ze genieten zichtbaar, mede:

- omdat ze met trots terugdenken aan de volleybalploeg, die dit jaar zowel de titel als de beker in de wacht sleepte;
- omdat de dioxinecrisis van tien jaar geleden zich niet herhaalde;
- omdat ze gespaard bleven van de Mexicaanse griep;
- omdat ze in juni op de rommelmarkt het kleinood vonden waar ze jarenlang naar hadden gezocht;
- omdat ze op 7 juni hun zegje weer hebben mogen doen bij de verkiezingen van het Europese en het Vlaamse parlement;
- omdat de koetsentocht en de keramiekmarkt weer méér dan de moeite waard waren;
- omdat ze in augustus weer zullen kunnen genieten van het jaarlijkse evenement "Hartbufkes preuve", met alles erop en eraan;
- omdat twee Maaseikenaren, Hugo Hoedemakers en Willy Borkelmans, duchtig getraind hebben om van de hoogvlakte van Langres per kano een 600 km lange tocht te ondernemen over de Maas naar ons stadje, voor een goed doel overigens;
- omdat eerwaarde heer Tom Corstjens enthousiast hun bootje heeft gewijd;
- omdat kindlief slaagde of anders zich toch alleszins met veel hoop op de

tweede zitting heeft voorbereid;
- omdat ze weer rustig kunnen grasduinen in dit derde nummer van "De Maaseikenaar".

En ga zo maar door. Keuze genoeg. Samengevat mogen we alleszins met de hand op het hart zeggen : "Het is hier gezellig toeven in ons stadje en dat willen we zo houden..."

125

Dat vindt trouwens ook de hele redactie!

“DE BLAUWE LEEUW” en “DE ORANIENBOOM” bijzonder fraai gerenoveerd

126

Jacky Imling
Foto's Rik Nulens

*“Fest gemauert in der Erden
steht die Form aus Lehm gebrannt”*

• Friedrich Schiller

Met deze zin begint het grote gedicht “Das Lied von der Glocke” van de Duitse dichter Friedrich Schiller. Nu ga ik verder met mijn zelfgemaakte zinnen.

Oude karaktervolle gebouwen genieten veel waardering en zijn opnieuw populair. Omwille van het groeiend respect voor het verleden worden mooie huizen uit vorige eeuwen gerenoveerd met aandacht voor hun oorspronkelijke esthetiek en architectuur.

Van de Maaseikenaar wordt beweerd dat hij “hovaardig” is. Historisch onderzoek en een nieuwe studie van Maaseikenaar en psycholoog José Raets hebben inmiddels duidelijk gemaakt dat het in wezen gaat om één van de vier deugden waarover de Maaseikenaar beschikt.

De Maaseikenaren mogen met fierheid zeggen dat hun stad een echt openluchtmuseum is... en dat is niet gelogen. Bijna nergens treft men zo'n parade van oude monumenten aan als in de oude stadskern van Maaseik, de stad van de Bokkenrijders en de Vlaamse primitieven Jan en Hubrecht van Eyck.

Op het marktplein is de oude Maaslandse sfeer nog het meest zichtbaar en voelbaar. Toch heeft het marktplein van Maaseik een merkwaardige geschiedenis achter zich. Wij schrijven vrijdag 24 feb. 2006 rond het tijdstip van 20.00 uur. In het oude hart van de stad Maaseik op de hoek van de Markt en de Lekkerstraat stort de zijgevel in van het historische pand “De Oranienboom”. De ravage is groot; de oude gevelstenen en het baksteenpuin liggen tot ver in de Lekkerstraat.

Voor het restaureren van oude historische gebouwen is kennis vereist van historische materialen en hedendaagse restauratietechnieken. Eén van de grote specialisten inzake renovatie van oude gebouwen in ons

land is zonder twijfel de firma Verstraete & Vanhecke nv uit Wilrijk. Deze firma had deze twee beschermde gebouwen in de stellingen gezet voor renovatie; ook zij konden de instorting op 24-02-2006 niet verhinderen.

De oude stadsapothek "De Blauwe Leeuw", gelegen op de Markt nr. 46, is een pareltje van Maastrandse renaissancestijl. Boven de ingang van de apothek hangt een hertengeweï, dat vroeger als uithangbord diende. Het hertenmotief is een overblijfsel van het oude geloof dat aan beendermerg van wilde herten een geneeskundige kracht toeschreef.

Het andere pand op de hoek, "Den Oranienboom", heeft als huisnummer 44. Dit pand heette oorspronkelijk "De Moriaan" en werd waarschijnlijk door Hollanders bewoond tijdens het Hollandse bewind (zie studie Martin Boonen "Huisnamen te Maaseik").

Meer dan twee jaar is er gewerkt aan de renovatie van deze twee oude panden. De firma Verstraete & Vanhecke nv gebruikte voor het parament de volle handgevormde baksteen van weleer, vervaardigd uit diluviale leem afkomstig uit de Maasvallei. De vorming wordt bekomen door de leem in een mal te werpen waardoor typische onregelmatigheden en vormen ontstaan. Het bakken gebeurde in de openlucht in

het veld, vandaar de naam veldbrandstenen.

Bij de funderingstechniek werden de bestaande fundamenteën ondergraven over een lengte van circa één meter en dit tot op de gewenste diepte. De vrijgekomen ruimte werd opgemetseld met volle betonblokken. Deze werken herhalen zich steeds met een tussenruimte van twee meter om alzo verzakkingen van de bestaande funderingen te voorkomen.

De Stad Maaseik zal in het pand "De Oranienboom" een museumwinkel onderbrengen. Het pand "De Blauwe Leeuw" wordt opnieuw ingericht als de oudste privé-apothek van België.

127

Vandaag is de Markt weer twee pareltjes van Maastrandse renaissancestijl rijker. De bewoners van het marktplein hebben even geduld moeten hebben, maar geduld is een bitterkruid en bitterkruid draagt goede vruchten.

Om met een obligaat en persoonlijk woordje te eindigen: dit artikel werd met liefde geschreven en wordt integraal opgedragen aan alle mensen die Maaseik een goed hart toedragen.

Jaartal anker A 1698

*"De Blauwe Leeuw" en "De Oranienboom"
rond 1900 (Archief Isabelle Kraewinkels)*

Voorgevel juni 2009

Ingestorte zijgevel: toestand 1966

Herstelde zijgevel 2009

Maaseiker spreekwoorden, zegswijzen en gezegden

Tony Van Wijck

*Tón ze tieëge 'pisse' 'plasse' begoste te zègkge, is het 'gezeik' begos.
Pater Sangers.*

Zegswijzen en spreekwoorden ontstaan meestal bij de gewone volkse mens, die soms wel eens plat kan zijn, zonder dat dit de bedoeling is. Bij vele gezegden hebben die volkse mensen o.a. hun inspiratie gezocht bij mannelijke testikels en om volledig te zijn, publiceren we ze ook, omdat de gebruikers van deze uitdrukkingen het platte of vulgaire niet willen benadrukken. Onderstaande uitdrukkingen worden ten andere nog dagelijks door zeer vele Maaseikenaren gebruikt:

1. Dae is de kloeëten op. (= Hij is de hort op.)
2. Dae is gekloeët. (= Hij is gefopt.)
3. Dae is nao de kloeëte. (= Hij is helemaal op, of: hij is overleden.)
4. Dae haet zich mèt z'n kloeëte laote rammele (of: spuuële). (= Hij heeft zich laten doen.)
5. Dao kump kloeëteri-j van. (= Daar komen problemen van.)
6. Dae hōb iech mōrge bi-j zi-jn kloeëte. (= Die zal ik morgen wel krijgen.)

7. Det kan miech gein kloeëte sjille. (= Het kan me helemaal niet schelen.)
8. Det werk trik op gein kloeëte. (= Dat werk is helemaal niet mooi.)
9. Det is 'ne Jan m'n kloeëte. (= Hij is nietsnut.)
10. Kis mi-jn kloeëte (= Loop naar de maan.)
11. Dao trèk iech miech gein kloeëte van aan. (= Daar trek ik me geen zier van aan.)
12. Dae huurt gein kloeëte. (= Hij is helemaal doof.)
13. Dae haet 't spek aan zi-jn kloeëte. (= Hij heeft pech, hij heeft verloren.)
14. Dae haet e stōk in zi-jn kloeëte. (= Hij is dronken.)
15. Dae haet zich laote kloeëte. (= Hij heeft zich laten foppen.)
16. Iech bèn gein kloeëte wieërd vandaag. (= Ik voel me niet in mijn schik.)
17. Det is nen echte gooje kloeët. (= Dat is een sok van een vent.)
18. Pas op met dae, want de kums gekloeët aan. (= Let op met die, want het is een bedrieger.)
19. Det is gein kloeëte wieërd. (= Dat is helemaal niets waard.)
20. Waat bes-te allemaol aan 't kloeëte? (= Wat ben je aan het uitrichten?)
21. Iech hōb dao mi-jn kloeëte moten aafd'rèjje. (= Ik heb daar hard moeten zwoegen.)

In veel gevallen kan men het woord 'kloeëte' vervangen door het ietwat deftigere synoniem 'klitse'. Met dank aan Frans Brouns voor zijn medewerking.

Toponymisch Praatje

Maaseik twee pleinen rijker

130 Martin Boonen

Maaseik, opgestuwd in de vaart der volkeren, heeft er maar liefst twee mooie pleinen bij gekregen, het Muntplein bij Kloosterbempden en het Kolonel Aertsplein aan de Bospoort. Beide pleinen werden enkele weken geleden op een bescheiden, maar gezellige wijze "voor den volke" officieel geopend. Tijdens de receptie in Zaal Van Eyck werd ons door verscheidene aanwezigen gevraagd naar de verklaring van de namen.

Laat ons beginnen met **het Muntplein**. Het is een naam die toch wel om enige

uitleg vraagt. Het woord munt duidt primair een muntstuk aan en komt van het Latijnse moneta, door de Romeinen zo genoemd naar de tempel van *Juno Moneta*; Juno was de echtgenote van de oppergod Jupiter en Moneta was haar

bijnaam. Het was in deze tempel dat in het oude Rome de munten werden geslagen. Het Latijnse woord moneta heeft in Europa een rijke kroost van nakomelingen verwekt. Denk aan het Franse *monnaie*, het Engelse *money* of de Duitse *Münze* en *Moneten*. En vermits geld zo belangrijk is, treft men het woord in onze eigen taal ook aan in heel wat uitdrukkingen. *Iemand met gelijke munt betalen, met klinkende munt betalen, het op iemand gemunt hebben, ergens munt uitslaan, iets voor goede munt aannemen* of het prachtige woord *uitmuntend*.

Naast deze primaire betekenis van muntstuk, ontstond ook de secundaire

betekenis voor de plaats waar munt geslagen werd. Het is naar deze secundaire betekenis dat de naam van ons plein verwijst. Vlak bij het plein, in de Houtstraat, staat het huis nr. 22. Tot voor enkele jaren was het een stadsboerderij, vroeger uitgebaat door de familie Block en nadien door de familie Neel. In de volksmond werd het huis *De Meunsj* genoemd, want het was de plaats waar van 1582 tot 1646 Maaseiker munten werden geslagen. De Maaseiker Munt werd opgericht door prins-bisschop Ernest van Beieren, muntmeester was er Matthijs van Nederhoven, terwijl een zekere Charles Hayselle er fungeerde als "waardijn", als keurmeester die het goud- of zilvergehalte moest controleren. Beide mannen legden in 1582 in Keulen de eed af voor de *Westfaalse Kreis* van het Duitse keizerrijk, waaronder het prinsbisdom Luik ressorteerde. De in Maaseik geslagen munten waren natuurlijk niet alleen geldig in onze stad, zoals dat wel het geval is met de 20ste-eeuwse *Wam*. De munten waren trouwens nagenoeg volledig gelijk aan de Luikse munten; het enige verschil was een plaatselijk muntteken, een eikel,

symbool van onze stad.

Voor de numismatische gegevens in deze tekst maakten wij gebruik van de publicatie "*De munten van Maaseik*" door wijlen Marcel Hendrickx, rijk geïllustreerd met tekeningen en technische beschrijvingen van alle munten die in Maaseik ooit geslagen werden. Het artikel verscheen in de brochure uitgegeven door de Generale Bankmaatschappij t.g.v. de verbouwing van haar kantoor aan de markt in Maaseik in 1977. Nadien verschenen tekst en tekeningen trouwens ook in *De Maaseikenaar*.

De Maaseiker munten zelf zijn thans zeldzame collectors items die U kunt gaan bewonderen in het Museactron. Het Muntplein lijkt ons dus een historisch en topografisch verantwoord naam, want hij herinnert ons aan een brok geschiedenis van onze stad. Brussel is dus niet langer meer de enige stad die mag uitpakken met haar "*Place de la Monnaie*".

131

Dan is er ook nog het Kolonel Aertsplein aan de Bospoort.

Een prangende vraag is: wie was die kolonel Aerts? Adam Alexander

Ferdinand Aerts werd geboren te Maaseik op 19 december 1869. Hij zou huwen met Jeanne Decock, maar reeds op 17-jarige leeftijd startte zijn militaire carrière bij het 6de Linie Regiment. De man maakte al vlug promotie en in 1902 werd hij bevorderd tot 2de kapitein. Tijdens de oorlogsjaren aan de IJzer slaagde hij erin zich geliefd te maken bij de Maaseiker soldaten aan het front. Na de wapenstilstand in 1918 was Aerts een tijdlang officier-stadssecretaris van de militaire gouverneur van de provincie Brabant, totdat hij in 1922 geaccrediteerd werd als adjunct van de militaire attaché bij de Belgische ambassade te Parijs.

In 1925 werd Aerts bevorderd tot luitenant-kolonel, maar ondanks zijn haast permanent verblijf in den vreemde bleef de man steeds nauwe contacten onderhouden met zijn geboortestad. Zo bezocht hij Maaseik in de jaren 1930 als afgevaardigde van de koning tijdens het *Nationaal Invalidencongres*, dat hier toen plaatsvond. Reeds in 1923 schonk hij aan de schoolcommissie van de Rijksmiddelbare School alhier 4 obligaties van *“Verwoeste Gewesten”* met een gezamenlijke waarde van 1 000 fr., onder voorwaarde dat de jaarlijkse intrest ten bedrage van 50 fr. als prijzen moest verdeeld worden onder de primussen voor de vakken Nederlands en Frans. Aerts werd door onze stad terecht hoog gewaardeerd en daarom liet Maaseik in 1922 een portret van hem schilderen *“gezien de bijzondere blijken van*

Kolonel Aerts

toegenegenheid voor onze soldaten”. De lijst droeg de vermelding: *“De dankbare stad Maaseyck aan Majoor Aerts”*. Jarenlang sierde dit doek het interieur van het stadhuis, maar waar het zich thans bevindt, weten we niet. Aerts overleed te Maaseik in het stedelijk ziekenhuis op 1 oktober 1957. Hij werd er ook begraven. In 1922 werd Majoor Aerts verheven tot de eer der straatnamen en de eeuwenoude naam *Bospoort* kreeg het tweetalige naambord *“Major Aerts Plaats-Place Major Aerts”*. Deze naamswijziging kwam er op vraag van de plaatselijke afdeling van de Oud-Strijdersbond; wij citeren uit de brief: *“gezien de menigvuldige diensten door Majoor Aerts aan de Maaseycker jongens aan het front en na de oorlog bewezen”*. De historische naam *Bospoort* had dus het laken moeten leggen voor een memorienaam, maar in de volksmond bleef de benaming *“Aan de Bosport”* verder leven. De mannen bleven hun pinten drinken in de *Majestic*, bij *Meijes Poukens*, bij *Dalemans* of bij *Haenen aan de Bosport*, aan de *Bosport bij Hellemes* gingen ze hun *klômpe-niegelkes* kopen. En *aan de Bosport* namen de werklui de tram, of kochten de boeren hun landbouwmachines bij *Vandeborne*. Niemand sprak er van de *Majoor Aertsplaats*.

Op advies van de Maaseiker Adviesraad voor Straatnamen werd bij besluit van de gemeenteraad in 1984 beslist de naam *Majoor Aertsplein* weer te wijzigen in de eeuwenoude naam *Bospoort*. Wegens bepaalde protesten van enkele vaderlandslievende verenigingen werd echter de beslissing genomen wel de naam *Kolonel Aertsplein* toe te kennen aan het parkeerplein dat vlak ernaast ontstaan was na de afbraak van het station van de tram. De heer Aerts was namelijk in 1925 bevorderd tot luitenant-kolonel. Thans, nu dit terrein volledig gerenoveerd is, kreeg het de naam *Kolonel Aertsplein*.

Maaseik en China (vervolg)

Jos Klaps, Judith Peeters, Wim Corstjens

Overzicht Paters in China: Goyens, Van den Hoven en Peeters:

Goyens 27-10-1920 28-05-1922 †

Van den Hoven

22-08-1927 20-02-1934 †

Peeters 26-09-1929 1948 (terug België)

Ons tweede verslag gaat over pater Eugène Van den Hoven.

De tweede missionaris van Scheut, geboren in Maaseik en vertrokken naar China, is pater Eugène Van den Hoven. In tegenstelling tot pater Goyens (zie vorige uitgave van "De Maaseikenaar") en pater Peeters is hij geen – zoals men dat noemt – "echte" Maaseikenaar. Hij werd wel geboren in Maaseik op 7 februari 1900 als zoon van Gabriël Van den Hoven (afkomstig uit Brussel) en van Decamps Hermine (afkomstig uit Réves (provincie Henegouwen)). Als ingenieur en controleur der scheepvaart reisde vader Gabriël met zijn 9 kinderen beroepshalve heel wat en kwam zo ook terecht in Maaseik. In het Maaseiker archief vinden we de geboorteplaatsen van de kinderen:

Jean François	St. Gilles	° 1885
Julia	St. Gilles	° 1889
Edmond	St. Gilles	° 1891
Hubert	Ledeberg	° 1893
Armand	Ledeberg	° 1895
Henri	Bocholt	° 1897
Antonius	Bocholt	° 1898
Eugène	Maaseik	° 1900
Lidwine	Maaseik	° 1903

Gedurende de Maaseiker periode woonde de hele familie in 't Ven, Bosserhof 10, om dan op 4 november 1905 weer te verhuizen, deze keer naar Harelbeke.

Vandaar dat pater Van den Hoven in de jaren 1912-1918 studeerde aan het College Broeders van de Christelijke scholen te Kortrijk, waar ook een oudere broer-priester les gaf.

Vanaf 1919 studeert hij te Scheut, waar hij in 1920 zijn eerste gelofte aflegt en er daarna 2 jaar filosofie studeert. In 1923 volgt een jaar legerdienst in Beverlo. Op 23 augustus 1925 wordt hij priester

133

gewijd in Scheut en zijn eerste mis draagt hij op te Kortrijk op 1 september. Van 1925 tot 1927 studeert hij verder theologie in Leuven in afwachting van zijn vertrek naar de missie.

Hij vertrekt naar China op 23 augustus 1927. Na een jaar taalstudie te Tientsin (een havenstad in de buurt van Peking) wordt hij vanaf 1928 in de parochiepastoraal te Jehol ingeschakeld. Hij is onderpastoor in het uitgestrekte missiegebied Chien-Ch'ang. Pater Eugène is een jonge maar ziekelijke missionaris. Hij kan de duizend christenen, die in meer dan tachtig dorpen verspreid wonen, moeilijk bedienen. De gezondheid van deze innemende man laat steeds meer te wensen over en hij sterft al op 20 februari 1934 in zijn missie te Chien-Ch'ang.

In het boek van Ludo Pipeleers, "Limburg in China", lezen we: *De jonge missionaris werd geconfronteerd met vele moeilijkheden. Naast eenzaamheid en onbegrip waren de aanpassing aan de Chinese mens en zijn leefwijze en ook het aanleren van de taal erg moeilijk. Zeker is dat vooral in de vroege periode de voorbereiding verre van ideaal was. Meestal werd de jonge missionaris geplaatst bij een ervaren confrater die hem geleidelijk aan wegwijst kon maken in de leefwereld van de Chinees en in zijn taal.*

Pater Van den Hoven (7de van links boven) met zijn confraters in het studiehuis te Tientsin (1927 – 1928)

Ondertussen kon de "stagiair" al kleine diensten bewijzen zoals het mislezen en het toedienen van sacramenten (in het Latijn). Maar bij gebrek aan voldoende "personeel" werd dit aanpassingsjaar vaak voortijdig onderbroken en werd hij soms te vroeg voor zijn verantwoordelijkheid geplaatst.

Later – en zeker na de encycliek "Maximum illud" (1919) – werd aan dit probleem meer aandacht geschonken en werden taalscholen opgericht waar de

jongeren gedurende een jaar een efficiënte taalstudie konden volgen.

Met dank aan:

- Documentatiecentrum Maaseik
- Documentatiecentrum universiteit van Leuven (KADOC).
- Ludo Pipeleers, Limburg in China – Limburgse missionarissen in China van de 19de en de 20ste eeuw – oktober 2001.

Dènke en veule van de Maaslenjer zit in z'n spruuëke en gezègkdes

136 *Theo Kees*

6. AFFRÓNTE EN VERWI-JTE (vervolg)

Det 'ne M ezeikenaar de kuns verstuit óm aventów op 'n sjarmante en óntwaopenende meneer op lang en geveulige tieëne te trieëje, hóbbe wieë vuuërige kieër al vuur e stók ówterein perbeere te lègke. Bi-j veer mäögelekhede woewan der zich daobi-j bedeent, zeen we tón al effe bli-jve stilstoeën : aprosdoketon, toneelke spuuële, ironie en jense. Mer we woeëre der dus nog neet.

Eeder vuuëgelke zunk nateurlek wi-j het gebek is. Het soeërt taal det wieë in de mónd numme, hink aaf van oos opveujing, oos karakter en oos verstand. Es we de taal vergeli-jke mèt het gereidsjap van 'ne vakman, dén bónk d'n eine, daen óngelekde baer (1), der op los mèt 'nen dikken tujjerhamer, óngerwi-jl det d'n angere, dae mèt ze fi-jn mujlke, mèt de presi-jzie van 'ne sjjirörg mèt het operasiemes ómgeit. Ligk ós get op oze lieëver en wille we det dwieërsnekske of det gufsji-jterke ins duchtig de oeëre wasse, en keeze we daobi-j vuur e mes, den is beeldende taal e manjefik instrument. En det is den

ouch 'n vi-jfde meneer óm emes 'n watsj óm z'n oeëre te verkoupe zónger det er dri-j daag later nog mèt 'ne roeëje kop rónndlöp. Mer wi-j lègke we det aan boeërd? Nów en dén zulle wieë oos ingieëving goeën hoeële in 'ne wèrkkring, 'n beroepsómgieëving. Ki-jk mer.

- 'Sjarel, iech bèn ram van de zök. Hi-j is get gaonje, man! Di-j kuj van diech, di-j hóbbe hi-j get te bakke gemaak, d'n hiëële gazao kepot getrampeld mèt hun sjerpe puuët en al m'n junkerkes en muggèkes aafgevrieëte mèt hun groeëte mówle. En alles volgeprateld nateurlek. En nów ligke di-j stóm bieëste zich onnog rejaol te ammezeere in me zwómbad. Nónededikke, ech bieëstig erg. Voëert kri-jg iech nog 'nen attak mèt al di-j klómmeleri-j. Waat e gedoons, man! Óm de mismood van te kri-jge.'
- Zaet pa tieënge z'ne zoeën: 'Jungske, hóbbs-te der oppe sjoel weer niks van gebakke, huuër iech? Jungske, jungskel! Waat bès-te toch e pizzewitsje. Het is nateurlek erg des-te weer gefles bès. Det kump nateurlek doeërdes-te alti-jd doeër de straote ligks te jatse en niks ówtrichs. Lieëlek jónk. Ja, nów zits-te zieëker mèt de póppers. Of waat stuis-te dao zoe te ri-jjere? Mer iech gaon miech neet opri-jte en ligke sjamfówttere. De hoofs dus geine sjrik te hóbbe des-te ze **gerieëte geis** kri-jge. Sjei dus mer ówt mèt det gemaek en det geknoeëter.

Hae kri-jg ze gerieëte.

Iech zal diech vuurtaan waal get helpe. Den kóns-te goodgemoods oppernów beginne in september. En mèt al d'n bujze zulle we mer 'n nów kaanjel aan het daak hange.'

- 'Mer Zjeng, nów bès-te ze toch waal hieël brówn aan het bakke,' zaet Frenske tieënge z'ne naober, 'ne gooje mins mer sóms ouch e bitsje 'ne lulbroor. Zoe'ne janmieëker dae good ze mujlke kan aafspuuële. 'Wils-te nów ech bli-jve bewieëre det ze lichelek nog 'n parkeergraasj goeën aanlègke in Mezeik? En ónger de Mert den nog? En det ze mèt al di-j ottoos anders óngereik geine bli-jf weite? En des-te aan zoe'n graasj es stad noeëts d'n bóks kóns sjuuëre? M'ne gooje mins, bès-tiech nów hieëlegans gaar? De wèts toch det de meiste minse van de bówte hunnen otto e paar killemaeter vuur het centrum langs de wieëg achterlaote. Neet vuur daen euro nateurlek. Nae, 'ne mins mót aventów ins get bewaage. Angers wuuërs-te ummers zoe gezwank es **'ne badding**. 'n Goudmi-jn, zègks-te? Ja, 'ne pöt mesji-jn waal, mer den waal eine zónger boeëjem, zuls-te meine.'

Baddinge.

Sjarel, dae zoeën en ouch Zjeng di-j mèt 'n bekkeri-j garówt niks te make hóbbe, weite nów pertang mer al te good ówt wèlken hook de wènsj kump! Dao haet ze eine duchtig de jas ówtgevaeg en toch is ter gei gevaor det hun de stöp zulle doeërsloeën van sjrik of van kolaer

of des-te op 'ne vi-jze kieër ins good smieër zous kónne kri-jge.

Wille wieë emes ins good de bol wasse, den zulle wieë neet dalik de hëgkesjieër ówthoeële en dae mins mèt 'n litteni-j van sjeldwäörd ligke aaftujjere. Zeen Sjarel z'n kuj vuur de zoevääolste kieër ówtgebroeëke en hóbbe ze eure sjoeënen hoeëf, woe gieë het hieël jaar zoe zit in te vreutele, gróndig vermassakreerd, den zult gieë dus neet ligke jónkere wi-j 'nen hónd of dae mins mèt verwi-jte ligke aafzwaarze. Wieë vrieëte het nog leever zelf ówt es det wieë laote bli-jke det we ós kepot versjangeleneere. Mesji-jn ligk het waal op oos luppe, zoe van 'Hoi, klómpeklaos, lieëleke kismenkloeëte, kóns-te mesji-jn d'nen tówn get bieëter in de gate hawte, sti-jfnak? Of maag het weer niks koste, greune pin? Ingemaak verke! Kówlómpe puineboor!' Mer ówtsprieëke doon we dae zin neet.

En pa zal z'n aanhoeëlig menke, di-j leef ströp, neet goeën ówtkaffere, zoe oppen aard van : 'Jungske, waat bès-te toch e stóm snoeëterkujke. Benkelik! 'ne Bedórve strónt en e papkiensje, det bès-te. Nog zoe jónk en al zoe lui es e verke. En det mót gedoeën zeen mèt det brakke; straotbrakke zeen der al genóg. In 't vervolg luuëts-te diech elken avoend doer miech óngervraoge ówt **d'n kajjees en d'n kalpaekes**. En oeëwieë es-te d'n lèsse neet tot in de punsjes kèns. Of wils-

137

'ne kajjee.

te mesji-jn ins good zwaars kri-jge? Want iech bèn roeëd van guf en van sjegréng. Stómme prengel. Gaaplieëpell!

En det mót gedoeën zeen mèt di-j zwakigheid, di-j kamerverseering. Zoe'n borekirmes. Weg mèt daen hieëlen nòndedjuu. Goeëj mer alles in de lómmelemanj.'

En ouch Frenske zal z'ne naober zieëker neet te fèl tieënge de kar ri-jje. Dae zal Zjeng dus neet ligke ówtsji-jte en ówtbbujjele, pardon de vol laog gieëve, mein iech. Dae zal waal in z'n eige dènke : 'Zjeng jóng, waat bès tiech toch e zaegbrieët. Diech gluifs d'n eige luuëges, man! Volges miech bès tiech zoe gek es e raad. Of höbs-te toch zieëker 'nen tirvel te vää. Gekken däöl, mèt d'ne kwatsj.'

Nae, zoe rap ri-jte wieë ós neet op. Vuur zoe 'n sjaeligheid goeën wieë ós neet verlieëge tot det soeërt taalregister. Zoe'n platte plómperikke zeen wieë nów onneet. Wieë pakke det op 'n galante meneer aan, in oos vuuërbeelde mèt ei woeërd eigelek, het wèrkwoeërd 'bakke', det we in allerlei situasies gebujke es e soeërt sluuëtelke det op vää släöj pas.

Ouch oppe boorderi-j goeën we ze hoeële, di-j beelde dus.

- 'Pieërke, waat bès-te toch e vuuëleke. Spooj diech ins get of bès-te bekans vaerdig? Op daen ti-jd haef 'n ków gekawf,' zaet meister Jan tieënge Pieërke, het groeëtste spuuëlvuuëgelke van de klas. Det de meister Pieërke ze getruuëzel vergeli-jk mèt 'n ków di-j mótt kawve, zal Pieërke zich nog herinnere es-ter zelf Pieërkes haet, es papa en bómpa mein iech, ouch al waas ter tón mer e piske van e menke. Niks waat tiech bieëter bi-jbli-jf es e beeld ónger de vorm van 'n treffende of sprieëkende vergeli-jking.

Geit de meister oze kepówn intieëngendeil den daver op het li-jf jage mèt 'Pieërke, waat ligks-te dao te tettele? Waat 'nen tórbel. Iech bèn daen

trammelant dae iech mèt tiech höb, kótsmeug. Stóm snoeëterbel. Voeërt goeëj iech diech bówte mèt d'nen hieële pataklang. Of höbs-te gaer doeëreweg get sjoor? Es-te nog eine kieër zoevää öl ómstenj of allegaasie ligks te make, is ins get loos.' Jao, den zal Pieërke zich meister Jan zieëker ouch herinnere mer waal es 'ne meisterjan of 'ne jan leweit.

- 'De höbs het toch ouch gezieën, Zjan? Meri-jke, det henjig kènsj, det kri-jg zoe'nen dikke bówk. En det erm deer is nog mer vi-jftieën. Iech gluif det het zoe wujd is en det het spuuël op de wagel zit. Alti-jd al vää te vlok gewaes,' bletsj de ein roddeltant tieënge de anger taatsj. Want vuur oos kladzjoëëre, di-j pówskaters, is zoegét nateurlek 'n sjan en 'n affrónt.

Meri-jke haet het zitte.

Mer waat haet Meri-jke mèt dae wagel, di-j boorekar, te make? Kónt gieë miech det ins ówterein lègke? Want op di-j kar zelf is, det iech weit, gar niks gebuuërd. En toch snap Zjan, di-j zoorprówm, perfec **det Meri-jke het ocherm zitte haet** en det de póppe daodoeër aan het danse zeen. De krach van e beeld is mèt niks te uuëvertreffe.

'ne Ri-jke leveranseer van beelde is sins jaor en daag ouch de Kirk.

- Waat weite we bevuëerbeeld uuëver

den hemel en de hël? Neet vööl. En toch! 'Diech bès ówt de hël gekroeëpe, wi-j ter dujvel sloeëp,' zègke we tieënge det velmujlke det tiech toch te slum aaf waas, want de bès nateurlek verrèks lestig des-te diech weer in d'ne nak höbs laote zitte en diech dus bekoch veuls. En daomèt kóns-te den flink get stoum aafloote, zónger des-te det fòtsjubujelke dus vuur alti-jd tieënge diech in het harnas juuëgs. Mèt det beeld van daen dujvel dae in de hël loeëg te slaope, höbs-te dae kli-jjekakker den ins good de naas ówtgesnoeëve. En toch bès-te dén krieë ówt d'n slóffe mótte sjeete. Kóns-te het neet laote en begins-te dae mins toch ówt te kaffere, zoe van 'Det is geine kattendrek, waats-te miech dao gelap höbs, hé Koëb. Iech wis neet des-tiech zoe stökske krapul woëers. Bah, kloëtzak. Vuurtaan kóns-te miech de boum in, nötzak. Zeikhaos! Eigelek mós iech tiech ins good vaerdig make en diech hi-j mèt dae stek op d'ne rögkestrank houwe.' Nae, neet doon of het mót zeen det gieë dao zoevööl gooddoons van höbt det gieë uch daodoëer toch e stök minder bezeik veult.

- Kri-jgs-te det ujlskujke det het pertang alti-jd bieëter wèt, weer niks ówtgelag, den kóns-te het aan ze verstand perbeere te brènge det het nog lómper is es het paerd van Christus, zieëker es-te terbi-j zègks det het eigelek gei paerd mer 'nen ieëzel waas. Bli-jf waal de vraog of det ujevotskujke det zal begri-jpe. Wèts-te tóvvallig det daen ermen hals dae zoe lómp is es het achterèn van 'n ków geine pilaerbi-jter is, den kóns-te het neutraal hawte mèt: 'Es tiech aan de verstand sturfs, den höbs tiech 'ne zaachten doeëd.' Hawt ter waal ouch rieëkening mèt des-te den ówtgerieëkend dae slummerik mèt 'n doeërdènkerke opzadels. Reageert er neet bènne de twieë seconde, den wèts-te genóg. En angers vertèls-te dae klómpeklaos mer des-te h'm gei

groeët leech vungs. Zoe van 'De höbs waal 'ne groeëte gevel, Tjeuke, mer weinig leech.' De kans is den hieël groeët det Tjeuke di-jn affrónt van zich aaf zal sjódde wi-j 'ne poedel en diech dus neet 'n hawf lieëve sjeif zal beki-jke. Ouch al höbs-te eigelek gezag det Tjeuke 'ne klophèngs (2) en 'n sopmaai is. En det is toch stökke bieëter es des-te dae brave mins geis naersabele mèt bevuuerbeeld 'Tjeu, potverdommesen ujklop, kawf van Mozes, wèts-te van lómpigheid weer neet wi-js-te mós ki-jke?

139

Mèt patsj – bloeëtskop – mèt patsj

Of höbs-te mesji-jn sladder ónger d'n **patsj?** Modderkop! Waat kènt Tjeuke dao nów aan doon det er van ieëzeleri-j van klok noch klieëpel wèt?

Zoe zeen-der ouch hieël get meujleke of zelfs pi-jnleke situasies di-js-te mèt beeldenden humor kóns verhelpe.

- Zit tiech eine dae geine sent mieë op z'n pri-j haet, zoe'ne laeglouper dae z'n han hieëlegans verkieërd haet stoeën, alti-jd mer opperónw de gelsj aaf te lówze, den kóns-te van daen ermoodzeijer aafkómme mèt 'Ze greuje miech ónneet op m'ne rögk, hé Zjef.' En es det neet hulp, kóns-te Zjef nog alti-jd vertèlle det er nao di-j gelsj kan fluite en det van gieëve de geite druueg stoeën. Waat 'n geweldige meneer is óm emes wandele te sjikke. Den wèt er des-te h'm dri-j kieëre get guuëfs: nów neet, dén neet en noeëts neet.

'nen uijer haet veer dieëme

Want ówt zoe'n geit di-j druueg stuit, dao kri-jgs-te neet ein dröppel ówt, wijs-te ouch aan di-j **dieëme** trèks. Dae kieërel zal den onneet ówt ze vel sprènge van kolaer. Dae wèt nów det er mèt gein mèlkków te doon haet. 'ne Mins hoof zich toch onneet z'n hieël lieëve te laote mèlke doeër 'n hawf bataljón sjoëjers en niksnótte, en de boeëjem ówt z'n bóks weggieëve. Nae, mèt yérkesseri-j haet det niks te make. 'n Ówtgehikde bieës of 'nen tówgenëjje hoofs-te dao neet vuur te zeen. De mós dus al 'nen dikken ieëzel zeen óm get te zègke wi-j 'Zjef, stökske smachlap, kloeëtemarsjang, kri-jg nów de tieëring. Kóns-te mesji-jn zelf vuur de vrieët zörge, lieëleke zumper!' Jao, den zit gieë dae sugkelaer aaf te branne mèt eur geblaf. En det doon we toch allein mer es we raozentig zeen of kepot goeën van de stress en dus uuëver oos teure zeen.

- Vungs-te det di-j leeveke eur kënjer toch get te vääol verwènt en det ze bi-j häör ouch gei kwaod kónne doon, den kónt gieë het ins perbeere met : 'Awaal, mersi-j! Oos kiensjes mooge hi-j oppe taofel sji-jte, hé Marleen?' Is Marleen gein al te groeëte toeëj, den is-ter weinig gevaor det ze diech d'n ouge zal ówtkratse, ouch al is het beeld dets-te daomèt van eur sjatteboute ophings, neet ech aan de proeëpere kant. Want Marleen kènt tiech nateurlek doeër en doeër en wèt des-te weer neet mèt spek aan het

sjeete bès mer mèt 'n hawf verke. Zoudt gieë uch intieëngendeil get laote óntvalle wi-j : 'Marleen, kloeëtwi-jf, loonj van e vroumes, kóns-te oos kneijelkes den noeëts ins get verbeeje? Hónsvotte maaks-te dervan, van oos jing, van oos snoeëterkóp!' Jao, den höbt gieë het uch nateurlek gezoch es Marleen uch e kumpke heite sop uuëver euren asranten tunnes goeëjt.

- Bèste nogal e zówplepke en höbs-te der weer te vääol ómgestoeëte, den kan diech eine mèt e kawd hensje aan de vot zitte veule en der diech op wi-jze des-te der onneet op spi-jjs of des-te der onneet op sjits. E beeld, vi-jjs genóg, óm tenminste vuur 'n ti-jdsje 'nen aafkieër vuur alkoal op te loupe. En ouch al höbs-te e good stök in den veut en ligks-te van zatigheid al hawf ónger de taofel, toch wèts-te mèt d'ne zaate kop det dae mins tiech allein mer get wilt trenseneere en zulste diech de mèlk neet laote zoomake. Want es ze uch, pak ins, 'n zówpków of 'ne zate buijel zouwe neume, den zou det kletske beer toch waal ins in dae vreijselaer ze gezich kónne belande. Want zoe'ne kal, zoe'n daögneeteri-j, det hoof 'ne mins dae e bitsje doeërs haet en – óm alle slameur e bitsje van zich aaf te zètte – zich in z'ne laegen ti-jd e glaeske geit drénke, toch neet te pakke van d'n ieërste de bèsten unnes of mögkepisser.

Kóns-te mèt beeldende taal 'ne mins alles doon slikke? Nae, det ouch weer neet. Het hink nateurlek ouch aaf van de persoeën daes-te wils treffe. De kóns nateurlek ouch al ins op 'ne kontraere stoeëte, zoe'nen dwieërsnak, wèt ge waal. In det geval is het neet ówtgesloeëte des-te mèt zoe beeld toch 'n hawf zjerriekan oeëlie op het veur goeëjs.

- Bès-te ins 'nen daag krómp gesjoeëre en höbs-te gein gósting óm weer den hieëlen daag d'ne nistel aaf te dreije, den zuls-te ze van d'ne baas lichelek

toch op de broeëd kri-jge. Zoe van: 'Het is neet êlken daag kërmes, he Freddy' of 'Este hi-j kumps óm op d'n luij kónt te zitte, den gaon iech tiech dao e sjêjke vuuër stieëke. Zoe zeen we neet getrouwd.' Jao, det is genóg óm d'r ram van aaf te zeen. Den woeërs-te al hieëlemaol van giet en den kump tiech zoe'ne kruuëteleke, dae nateurlek de kop los haef en van stómmigheid ouch kik wi-j e neuchter kawf, diech ins effe de lès lieëze. Det brik tiech den lichelek de nek, want dao is de verstand den te klein vuur. Kóns-te zoe'n opmerking neet verknówze, den kóns-te zoe'ne slavendri-jver röstig ins dèksele met : 'nen Haan krèjtt nateurlek het helste op z'n eige mèskówl, hé menieër.' 'ne Baas vergeli-jke mèt zoe'n krèjbieës en ze febrik mèt 'ne mèshoup, jao det kan tèle.

En toch hoofs-te neet ech sjrik te hóbbe det dae baas diech bówte zal jasse. Of het zou mótte zeen det gieë opgesjieëp

zit mèt 'nen ómhoëggevalle zak van 'ne mins. In het lèste geval hawt gieë nateurlek bieëter op ti-jd eure kuuëtel ingetrokke.

Beelde, meestal e sterk merk! Zieëker es gieë eur gal ins wilt ówtspi-jje en neet het gevaor wilt loupe det gieë het effe later mèt e paar tan minder zult mótte doen, figuurlek den toch.

- Sjoëen ouch es we emes, zoe'nen druuëge pitterjannes, dae z'ne mónd op 'nen hieëlen aovend neet oëpe duit – waat nogal hatelek is – toch aan de kal wille kri-jge mèt 'Hóbste den tóng ingeslik, Baerke?' of 'Hóbste ze verstówk, d'n tóng?' of 'De hóbste toch e blaad in d'ne mónd?' Jao, den hóbste gieë dae mins dae gewuuën e bitsje bluuë is, ówt z'n tent gelok en den mot gieë, good mäögelek, de gevolge dao mer van drage en zult gieë, waat neet ówtgesloeëte is, waal 'n ti-jdsje mótte rónldoupe mèt ouge wi-j 'n kujkevot. Van di-j roeëj-blawwe, mein iech, van de pette ówtergaard.

'n mèskówl

Sómmige minse mós-te gewuuën neet aafkómme mèt det soeërt kënjerazjie en kiskanadisse.

'n Zèsde meneer óm emes get ónger z'n naas te vri-jve is de suggestie. Daomèt wille we dae kiskanademieëker toch ins 'ne ferme stamp ónger z'n lómmele, z'n dènges mein iech, gieëve. Mer dao goeën we het de volgende kieër ins uuëver höbbe.

(Geit dus nog wujjer)

1. *'nen Óngelekde baer is nateurlek 'ne rówe, ónbesjófde kieërel. Mer waat is de lètterleke beteikenis van 'nen óngelekde baer? Det waas 'ne baer dae neet of neet genóg gelék waas doeër mooder baer. In 't awd volksgeluid stóng het vuur de luj namelek vas det 'ne jónge baer ze fetsówn kraeg doeër het lekké van de baerin.*
2. *'ne Klophèngs is en mannelek paerd woebi-j ein van de of allebei de balle*

neet in de balzak hink of hange. Dae bal of di-j balle zeen den in de bówkholte achtergeblieëve. Det is de ièrste beteikenis. Ómdet 'nen normalen óngesnieëjen hèngs z'n geslachsdrif dèk nòrges kwi-jt kan, is det deer nogal ónröstig en vol veur. Kan de paerdeboor dao neet mèt uuëverwieëg of wilt er het deer vuur vuuërtplanting óngesjik make, den wuuërt zoe paerd dus doeër 'ne vitterenaer gesnieëje. Zoe 'ne gesnieëje hèngs neume we 'ne rujn. Vreuger lapde ze det – hawt uch vas – doeër de teelballe mèt 'nen houteren hamer te verbri-jzele. Vandao kump dus het woeërd klophèngs. En det waas of is dus 'ne neet behuuërek gesnieëje hèngs. Es sjeldwoeërd beteikent klophèngs 'ne zak (van 'ne mins) of ouch waal 'ne lómperik. In de beteikenis van 'zak' is klophèngs ouch synoniem mèt rotzak, waat nao dae zak van dae klophèngs verwi-jt. Want dae is doeër det kloppe mèt daen hamer nateurlek e bitsje 'rot'.

De vlag van Maaslandia

M. Boonen

In ons vorig nummer vroegen wij onze lezers naar foto's van tekeningen, schetsen of schilderijen van wijlen Leo Dalemans. Een interessante reactie op onze oproep ontvingen we van oud-Maaseikenaar dhr. Jos Daniëls uit Leuven. We laten hier de inhoud van zijn brief volgen.

In 1955 hadden we in de Leuvense studentenclub Maaslandia besloten een clubvlag te laten maken. Het zou geen typische, oubollige studentenvlag moeten worden met enkel een clubschild of een vliegende blauwvoet, maar iets decoratiefs, met een pint of een bierton. Ik sprak hier Lei over aan en die tekende een aantal ontwerpen. Ik bezit nog alleen de schetsen van de ontwerpen die niet werden weerhouden..

De vlag zelf werd gemaakt door An Buntinx uit Peer, toen het lief van onze preses Ivo Uytendaele en thans zijn echtgenote. An was coupe-regentes, zoals men dat toen noemde, en zeer handig. Lei maakte voor haar een tekening op ware grootte en An maakte er een mooie vlag van in zijden stof en met felle kleuren. Op de clubfoto van

144

1955, ik was toen preses van de club, was de vlag nog niet klaar en toonden wij de grote tekening van Lei. Op de foto van 1956 staat de echte vlag. Dit exemplaar werd op onze "Dies Natalis" in april 1956 plechtig gezegend door een pater, een huisvriend van vader Uytendaele. De man wist wel niet dat wij zijn kwispel niet in wijwater hadden gestoken, maar wel in bier. Ter informatie, een "dies natalis" is een

jaarlijks studentenfeest samen met de oud-leden.

De prachtige vlag is in het woelige studentenleven, samen met het door mij gedecoreerde verslagboek over de glorie tijd van Maaslandia, verloren gegaan. Laat ons eindigen met weer een nieuwe oproep: wie heeft gegevens of foto's over de vroegere studentenclub "Maaslandia"? Het Documentatiecentrum ziet ernaar uit.

Maaslandië 55-56 Tonny Bollen, Thieu Lowis, Gerard Jansen, George Smeets, Gust Winten, Jo Dessers, Pol Swijzen †, Jos Daniels, Ivo Uytendaele, Jos Mees, Bil Reynders, Theo Stams,, Lucien Thoné †, Willy Swijzen, Jan Nagel, Thei Snijckers, Jan Aerts, René Rakels, Vette os, Aelbrachts, Theiu Bollen, Martin Castro, Willy Jette, ?, Frère, Karel Vanden Bergh, Bert Tilmans, Jan Eerens †, ?, Cois Vanstreels, Eugene Cleren, Jan Aelbrechts, Toine Borgerhoff, ?, ?, ?, Christan Lauwers, Dolf Frère, Rik Daniels, Thieu Schiepers †

In memoriam Winand van Dinter

(° Hasselt 24 september 1937 -
† Maaseik 24 mei 2009)

Jaak Bergers

Het leven is in aanloop, verloop en afloop een individueel gegeven, een opdracht, ieder volgens eigen unieke mogelijkheden en ondanks tekortkomingen. Het is stil geworden na een rijk en gevuld leven. Winand was een bezige bij, een man met een eeuwig-gulle lach, veelzijdig actief in zijn gezin, zijn stad Maaseik en omgeving en in verschillende werkkringen. Hij was, voor de fusie, jaren een drijvende kracht in het toenmalige VVV-kantoor en legde de grondslagen van de latere, succesrijke toeristische industrie in Maaseik. Vooral de resultaten van zijn beroepsbezigheid als metaalvormgever zullen op vele plaatsen bewonderd blijven. Hij hield niet van seriewerk, schiep liefst telkens eigen creaties o.a. trappen, deuren en andere constructies. Hij was de stichter

145

en bleef de ziel van de familiebedrijven “ van Dinter Metaalvorming” en “ Hotel Aldeneikerhof”. Velen bewonderden hem om zijn grote metaalstructuren die jaarlijks tijdens de eindejaarsfeesten verlicht de markt versierden, zijn sleutel die prins carnaval tijdens zijn ambtsperiode gebruikt om over Maaseik te regeren en voor de rest van het jaar berust in de hal van het stadhuis en zeker om het prachtige Pater Sangerskunstwerk op de Maasbrug , een ontwerp van Gerard Segers, door zijn bedrijf uitgevoerd, de twee handen in mekaar als symbool van de eendracht der beide Limburgen. Er is niets wat verdwijnt als men goede herinneringen bewaart. Er is iets sterker dan de dood, het is de aanwezigheid van de afwezigen in de herinnering van de levenden.

Foto: Gerda Van Wijck

In memoriam Tony Matienko

(° Maaseik 6 mei 1922 -
† Maaseik 25 april 2009)

146 *Jaak Bergers **

Geboren worden is komen en sterven is gaan. In de tussentijd schreef de overledene een erg boeiend verhaal met vele en enkele opmerkelijke hoofdstukken. Hij had een vreemde naam, paste niet in de rij, maar koppig als hij was, vocht hij zich een eigen plaats. Bedrijvig op velerlei gebied zullen velen zich hem herinneren: op organisatorisch vlak voor de 'Statiekermis' en de 'Oogstdankfeesten' van Wurfeld en zeker omwille van zijn filmzaal 'Vita'. Zijn leven was als een film en film was zijn leven. Hij bewandelde bewust nieuwe wegen in zijn filmprogrammatie. Dank was niet altijd zijn deel, maar haten deed hij niet. Hij hield van stijl en waardigheid en bouwde een filmtraditie uit die zijn zaal en Maaseik tot ver buiten de stadsgrenzen bekend maakte. Toen het Maaseiker 'Horizonkwartet' in 1965 de 'Ontdek de ster' won, liet hij dat jong Maaseiker muzikaal talent één week als voorprogramma in zijn Vitazaalvoorstellingen optreden.

**

Er zijn momenten in het leven dan staat de wereld voor ons stil en als hij verder draait is niets meer zoals het was. Het is ons maar geleend, het leven; de mooie dingen, onze onbetwistbare eigendom, zijn de herinneringen. Maaseik verloor weer een stuk eigenheid.

In memoriam Leo Dalemans

(° Maaseik, 17 augustus 1924 -
† Hasselt, 7 maart 2009)

Jaak Bergers

Mensen komen, mensen gaan. De medische wetenschappen maakten schitterende vorderingen, genazen en verlichtten heel wat kwalen, maar de dood blijft onoverwinnelijk.

Elk leven is een eindig verhaal. Het levensboek van Leo Dalemans is dik en boeiend, met heel wat hoofdstukken over zijn geliefde Maaseik waar hij geboren werd, lang verbleef en in het verenigingsleven een belangrijke, creatieve inbreng had.

Hij was een gewaardeerde scoutsleider, voorzanger bij de kampvuren van de scoutsgroep "De Kruisridders", ontwerper van het uniform van de folkloristische showgroep "De Knapkoekers" met centraal het Maaseiker schild, schilder van menig toneeldecor voor het jeugdtheater van tante Mimien, van honderden grafische kunstwerken en niet te vergeten de maker van de schitterende affiche(s) telkens als in zijn stamcafé "De Katholieke Kring" iemand van de stamgasten een 'ton' gaf bij een speciale gelegenheid. De kunststukjes sierden jarenlang de muren van zijn geliefd trefpunt, waar hij bourgondisch kon genieten en filosoferen met geestesgenoten. Maaseik was hem heilig; hij bleef het koesteren, ook na zijn verhuis naar Hasselt en toen zijn mobiliteit een probleem werd.

Geboren worden is komen, sterven is gaan. Alles heeft zijn tijd en de tijd van gaan was gekomen. Het is ons maar gegeven, het leven. De mooie dingen, onze onbetwistbare eigendom, zijn de herinneringen.

Wist ge?

148 *Jaak Bergers*

- De sociale huisvestingsmaatschappij "Ons Dak" bestond in 2008 precies 80 jaar. Zij behaalde als eerste huisvestingsmaatschappij het ISO 9001-certificaat (kwaliteitslabel) en beheert nu 1 850 woningen. Dat werd intern en extern met een academische zitting in Zaal Van Eyck terecht gevierd. Proficiat!
- Patrick Damiaens (43) uit Maaseik, de enige voltijdse houtornamentist of sculpteur in Vlaanderen, werd één van de 10 laureaten van de nationale wedstrijd "Ambacht in de Kijker" van Unizo. Er waren 130 deelnemers onder wie een bierbrouwer, een gitaarbouwer, een reparateur van antieke uurwerken, een hoedenmaakster en een artisanale olieverbrijker. Hij ontwerpt en vervaardigt houten versieringen die op meubilair worden aangebracht en heeft klanten in Japan, Canada en zelfs in Libanon. In tijden van economische zakelijkheid hebben oude ambachten het zeker niet makkelijk.
- Nele Duijsters (16), piano, en Thomas Geysen (14), drums, wonnen onlangs

in het Cultureel Centrum van Hasselt de finale van "Music Live 2009". Maaseikenaar Benjamin Van Esser had "Echoic" en "The Grid"

gecomponeerd en hiermee wonnen onze tienermuzikanten de eerste prijs en een tournee naar Zweden, waar ze verscheidene optredens zullen verzorgen. Hun begeleider van de Stedelijke Academie, Martin Verjans, hun naaste omgeving en heel Maaseik zijn trots.

- Hugo Hoedemakers (56) en Willy Borkelmans (50) vertrekken einde juli met een kano voor een afvaart van de Maas, van aan de bron in Pouilly-en-Bassigny (Frankrijk), waar de Maas ontspringt, tot aan de monding nabij Rotterdam. Na vier weken, 100 sluizen en 600 km hopen zij Maaseik te bereiken. Als de stroming, de fysiek en het weer meezitten, vervolgen zij daarna hun tocht om 250 km verder in zee uit te komen. De afvaart is een sponsortocht. Zij hopen geld te kunnen inzamelen voor het programma "Sight First", dat visueel gehandicapten over heel de wereld helpt. Onlangs zegende priester Tom Corstjens plechtig hun kano "Hobo", waarmee zij hun gedurfde onderneming willen afwerken. Info op www.hobomaasafvaart.be. Succes!
- De stad Maaseik heeft schriftelijk beloofd in 2009 de straten – voor wat betreft het gedeelte binnen de wallen - meer rolstoelvriendelijk te maken door het aanpassen (laten verzakken) van de trottoirs aan de overgangsplaatsten. Over het vrijmaken van de wandelweg voor voetgangers onder de lindebomen op de Markt is er nog steeds geen nieuws.

Noliko Maaseik ook in 2009 weer succesvol

Jos Dela Haye
Foto's: Zupp

Volleybalclub Noliko Maaseik was ook het afgelopen seizoen weer erg succesvol.

In oktober 2008 werd de prachtige, nieuwe sporthal LOTTO DOME geopend en op 2 mei 2009 kroonde Noliko zich voor de twaalfde keer tot landskampioen in een barstensvolle hal.

Met deze twaalfde landstitel werd de Maaseiker volleybalclub recordhouder in België en stak zij Brabo Antwerpen voorbij. Het roemruchte Brabo was immers van 1958 tot 1968 elf keer na mekaar Belgisch kampioen geworden. Dit feit werd dan ook op traditionele MSK-wijze gevierd.

Maar daarvoor had Noliko al in Knokke de Belgische Supercup gewonnen en in

149

de Antwerpse Lotto Arena de Belgische Beker, ook al voor de twaalfde keer. In de Champions League werd na Dynamo Moskou de tweede plaats behaald en kon Noliko doorstoten tot de play-offs, waar het Russische Odintsovo te sterk bleek.

De club kijkt al uit naar volgend seizoen, wat een jubileumjaar moet worden; op 17 maart 2010 bestaat de Maaseiker Volleybalclub, gesticht onder de naam MAVOC, immers 50 jaar en mag zij zich vanaf dan Koninklijk noemen. Met zulk palmares is Noliko Maaseik deze benaming meer dan waard!

150

Over het "Pensionnat des Ursulines à Maeseyck" en 19de-eeuwse merklappen.

Thérèse Hendrickx-Godelaine
Foto's Wim Corstjens

Deze jaargang van de Maaseikenaar verwijst duidelijk naar het eens zo prestigieuze pensioonaat van het Ursulinenklooster. De vele foto's en de verhalen van oud-pensionnaires hebben zeker onze vrouwelijke lezers bekoord. We doen er nog een schepje bovenop. Via de heer Harrie Thijssen kreeg het Documentatiecentrum een merkwaardige gift. Het betreft drie rollen merklappen: relictien uit de kostschooltijd toen meisjes nog prachtig handwerk leerden vervaardigen.

Het zijn drie lange repen aan elkaar genaaide stukken stof waarop meisjes

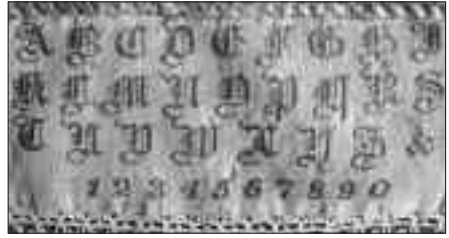
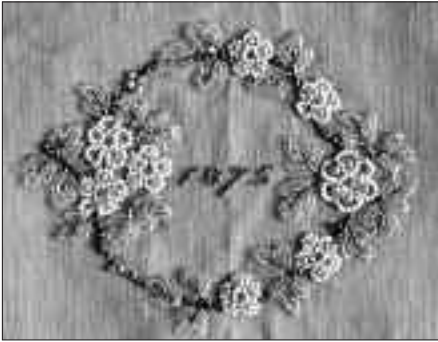

151

leerden borduren (er bestonden al merklappen in de 17de eeuw en een korte zoektocht op het internet leert ons dat er een groeiende belangstelling voor is).

De langste rol is 5 meter lang en is voorzien van een rode voering die de kunstwerken ook omlijst. Alle mogelijke technieken en motieven worden erop gedemonstreerd: breien, haken, vlechten, borduren, maar ook kant vervaardigen met de naald of geklost. Het onderliggende materiaal is vaak zo fijn dat de steekjes minuscuul klein zijn. Sierlijke alfabetten en cijferreeksen moesten dienen om "de uitzet" te verfraaien en herkenbaar te maken. Dit gebeurde op bad- en bedlinnen maar zeker ook op de meterslange tafellakens met bijhorende servetten.

152

Ieder van de drie stroken merklappen draagt een specifieke aanduiding.

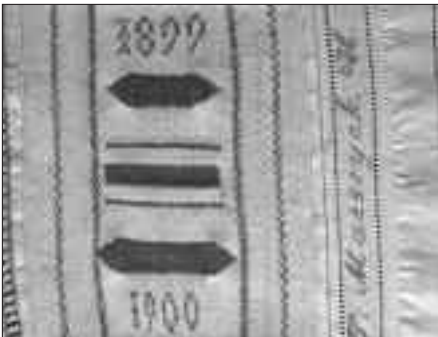
Zo lezen we op de best afgewerkte rol: *Pensionnat des Ursulines Maeseck en het jaartal 1875 in een mooi bloemenkransje (zie foto's).*

De gebreide strook vermeldt: *P. Maeseck. U. en de jaartallen "1899" en "1900".*

Op de andere merklap lezen we "Anna", "souvenir" en jaartal "1880".

Wim Corstjens bewaart zelf met liefde een prachtig boekje dat toebehoorde aan zijn tante Paula Segers (°Maaseik 20-04-1910, + 06-07-2001). Hierin vonden de ijverige en kunstzinnige jonge dames een grote keuze aan borduurmodellen allerhande.

Uw hulp gevraagd De Startersclub: wie weet hier meer over?

Martin Boonen

Tussen een stapel kopieën van allerlei brieven en documenten vonden wij een uitnodiging van een Maaseiker vereniging waarvan wij nog nooit gehoord hadden. De kopie is van een kwaliteit die niet kan gereproduceerd worden en daarom geven wij hier de inhoud weer.

Maaseik, postdatum.

De Startersclub '41

Heeft de eer Ued. en Uw achtbare familie uit te nodigen op haar Eerste Groot Bal, dat zal gegeven worden op zaterdag 17 maart a.s. in de zaal Forum te Maeseyck van 7 uur tot 5 uur 's morgens.

Deze uitnodiging is strict persoonlijk aan: (in handschrift) Jacq Geraerts.

(Rechts op het drukwerk)

*Puik Orkest – fijne dranken
Vestiaire verplichtend*

Tot daar de inhoud van de kaart. Maaseik kende en kent nog altijd een verenigingsleven dat bruist van de activiteit. Het Documentatiecentrum wijdde er ooit een publicatie aan, tenminste over onze verenigingen van voor 1940. Maar tot heden waren wij

niet op de hoogte van het bestaan van een **Startersclub**. En wat voor starters waren het? Beginnelingen op welk terrein? Wij vermoeden dat de uitnodiging dateert uit de jaren 1945-1950, maar verder hebben we geen enkel vermoeden. Is er een lezer die hier iets meer over weet? Alle gegevens, ook de kleinste, zijn welkom bij de redactie of bij één van de leden van het Centrum voor Documentatie.

Maaseiker Poorters van Luik

Martin Boonen

153

- Beckers Jacob, gehuwd met Jehenne Tollet, werd op 22 oktober 1592 lid van het ambt der lakenmakers.
- Bex Herman, gehuwd met een dochter van Adam de Slins, werd op 15 juni lid van het ambt der wagenmakers.
- Cassal Charles Martin werd op 19 januari ingeschreven als poorter van Luik.
- Honge Dirk werd op 20 juli lid van het ambt der vissers.
- Kerckoff Peter, gehuwd met Jehenne de Hersée, werd op 24 juli 1582 lid van het ambt der kremers.
- Lintermans Christoffel Jan werd op 22 september 1755 lid van het ambt van de tonnenmakers.
- Nessels Herman, gehuwd met Jehennen Hox, werd op 23 mei 1582 lid van het ambt der scheerders.
- Scherphuysen Pierre werd op 22 augustus 1764 aangenomen als lid van de kamer van Sint-Michiel.
- Stalle Martin, handelaar en gehuwd met Alida Fressar, werd op 20 juli lid van het ambt der kremers.
- Winthoesen Matheus werd op 16 juli aangenomen als lid van het ambt der schippers.

Bron: Rouhart J. e.a. « Admission à la bourgeoisie de la Cité de Liège 1273-1794 ». Société des Bibliophiles, Liège, 1962.

Hoe het Kruisherenklooster Genveemhof in Molenbeersel verwierf

154 Martin Boonen

Vergrijzing is een actueel probleem, dat zich een paar honderd jaar geleden niet stelde. De levensduur was gemiddeld zoveel korter dat het probleem geen ernstige maatschappelijke gevolgen had. Slechts weinige mensen werden oud. De bejaarden die het toch haalden, beleefden hun oude dag bij één van hun kinderen. Dit eeuwenoude verschijnsel heeft de laatste jaren een nieuwe naam gekregen: *Thuiszorg* noemt men het tegenwoordig.

Voor arme, alleenstaande, oude mannen kreeg Maaseik in 1663 zijn Oude-Mannenhuis. Het was gelegen in de Kleine Kerkstraat vlak tegenover de parochiekerk. De instelling was gesticht door Nicolaes van Brouhoven, kanunnik van de kathedrale kerk van Den Bosch. Maar de inkomsten van de stichting volstonden enkel voor de opvang van acht oude mannen, vier uit Maaseik en vier uit Den Bosch.

Voor meer welstellenden waren er uiteraard andere oplossingen zoals opname in een klooster, waarvan hier een voorbeeld volgt. In 1714 verwierven de kruisherer van Maaseik de boerderij *In Gen Veem* aan de Manestraat in Itteren

van hun *commensaal*, hun inwonende gast, Godefridus van gen Veem, onder volgende voorwaarden: de kruisherer verbonden er zich toe hun gast de noodzakelijke spijs, drank en kleding te verschaffen en daarbovenop een maandelijks bedrag van 2 gulden en 10 stuivers, of jaarlijks 30 gulden. Voor zijn "*dienstmaegd*" ontving de man nog eens 27 gulden en voor zichzelf nog 23 gulden.

Wij weten niet of de man nog vele jaren geleefd heeft en of de overeenkomst voor de gastheren financieel een voordelige deal is geworden.

(*Schatboek van de Maenloestraet onder de heerlyckheydt van Neer-Itter. Reg. II, f 8*)

Lezers schrijven ons:

Men heeft me geabonneerd op "de Maaseikenaar".

Eén héél klein dingetje maar: op de binnenbladzijde van de voorkant, bij "Het Ursulinenklooster van Maaseik", staat vermeld dat de Zusters uit Tilburg kwamen. Dat is een kleine vergissing of verschrijving(?). Dat moet TILDONK zijn (tussen Leuven en Mechelen).

Wie ik ben? Wim Slangen, kruisheer in Hannuit, maar van geboorte Maaseikenaar.

Met beste groeten,
Wim Slangen o.s.c.

De Stichting Ludovic Nagels

Martin Boonen

Wij ontvingen een kopie van de notariële akte waarin de heer Ludovic Nagels, advocaat-generaal bij het Hof van Beroep in Luik, maar afkomstig van Maaseik (Wurfeld), in 1919, vlak na de oorlog, een stichting oprichtte. De heer Nagels vermaakte hiervoor bij wijze van gift onder levenden aan de stad Maaseik 10 obligaties van elk 1 000 fr., uitgegeven door het Gemeentekrediet. Deze gift werd gedaan met het doel elk jaar het bedrag van de jaarlijkse rente uit te reiken aan een Maaseiker oud-strijder zonder vermogen of aan de weduwe van een oud-strijder. Bij gebrek aan zulke persoon diende het bedrag uitgekeerd te worden aan een arbeider of arbeidster tussen de 18 en 25 jaar, bekend om zijn of haar familiale toewijding en zijnde van goed gedrag. De voorkeur zou bij deze keuze moeten uitgaan naar de afstammeling van een oud-strijder. Een eerste maal werd het bedrag toegekend in 1920; nadien zou volgens de akte om het jaar beurtelings een man en een vrouw in aanmerking moeten komen.

De keuze van de juiste kandidaat diende te gebeuren door een comité bestaande uit de burgemeester van Maaseik, de

oudste van de schepenen en de heer schenker, na diens overlijden te vervangen door één van zijn bloedverwanten.

De akte was ondertekend door burgemeester Louis Driessen, schepenen Melchior Cordie, de heer Evers, mevrouw Woussen (echtgenote van de gemeenteontvanger) en door de notarissen Schoolmeesters en Delvoi. Tot daar de inhoud van de akte, een sprekend voorbeeld van paternalisme uit een tijd dat er zo goed als geen sociale voorzieningen bestonden.

De kopie vermeldt in de marge dat de prijs Nagels in 1920 werd uitgekeerd aan Leo Kaulen.

155

Wist ge 2

Er wordt ons meegedeeld dat binnen de Dienst Musea van de Stad Maaseik conservator-directeur Hubert Heymans niet meer in dienst is per 1 juni 2009. Het dienstdoend diensthoofd en de nieuwe contactpersoon voor de Musea is Anja Neskens.

Ze is te bereiken via de Musea Maaseik, Lekkerstraat 5, tel. 089/560.545, e-mail: anja.neskens@maaseik.be

Musea Maaseik

Op 23 augustus 2009 heropenen de Musea Maaseik feestelijk hun deuren tijdens de VTM zomertour. Na lang wachten kunt u in de oudste apotheek van België een tijdelijke tentoonstelling bezoeken en u zult versteld staan

van het volledig vernieuwde Regionaal Archeologisch Museum.

Om het geheel nog feestelijker te maken kan iedereen, die op deze dag de musea bezoekt, genieten van een korting.

2009

DRIEMAANDELIJKS CONTACTBLAD
JAARGANG XL

3

de maaseikenaar de maaseikenaar

PENSIONAAT URSULINENKLOOSTER

- 125 Woord vooraf
 126 De “Blauwe Leeuw” en “De Oraniënboom”
 bijzonder fraai gerenoveerd
 129 Maaseiker spreekwoorden, zegswijzen en gezegden
 130 Maaseik twee pleinen rijker
 133 Maaseik en China (vervolg)
 136 Dènke en veule van de Maaslenjer
 zit in z'n spruuëke en gezègkdes
 143 De vlag van Maaslandia
 145 In memoriam Winand van Dinter
- 146 In memoriam Tony Matienko
 147 in memoriam Leo Dalemans
 148 Wist ge?
 149 Noliko Maaseik ook in 2009 succesvol
 151 Over het “Pensionnat des Ursulines à
 Maeseyck” en 19e-eeuwse merklappen
 153 Uw hulp gevraagd. De Startersclub:
 wie weet hier meer over?

de maaseikenaar

Het Ursulinen- klooster van Maaseik

In 1837, na de Franse Revolutie, nemen vijf zusters Ursulinen uit Tilburg hun intrek in het oude 17de-eeuwse Minderbroederklooster. Hun opdracht was de bestaande armenschool uitbreiden tot een volwaardige basisschool en een pensionaat voor jonge dames oprichten. De Ursulinen hebben dit meer dan 150 jaar met volle overgave gedaan.

De bouw van het internaat - zoals we het nu nog kunnen zien in de Boomgaardstraat - begint in 1884 en gaat een bloeiende toekomst tegemoet met meisjes uit vele landen: België, Nederland, Duitsland, Ierland, Zwitserland, Hongarije, Spanje en zelfs Afrika! Het onderwijs gebeurde in het Frans.

In 1976 wordt het internaat afgebouwd en later bestaat het onderwijzend personeel enkel nog uit leken.

Nu worden de gebouwen gebruikt als tentoonstellingsruimte, door de stedelijke academie voor Muziek & Woord en het John Selbachmuseum (met schilderijen en poppen).

- 153 Maaseiker poorters van Luik
 154 Hoe het Kruisherenklooster Genveemhof in
 Molenbeersel verwierf
 154 Lezers schrijven ons
 155 De stichting ‘Ludovic Nagels’
 155 Wist ge? 2
 156 Musea Maaseik

Abonnementen verkrijgbaar door storting op nr. 001-0678921-94 t.n.v. De Maaseikenaar, Maaseik, met vermelding: abonnement 2009 (of: geschenkabonnement 2009 voor ... naam + adres).

Abonnementsprijs voor het ganse jaar: België: € 12, overige landen € 16 en € 20 rest van de wereld.

Een steunabonnement kan vanaf € 25.

Fortis: 001-0678921-94 Argenta: 979-5791810-42
 IBAN: BE87 0010 6789 2194 IBAN: BE81 9795 7918 1042
 BIC: GEBABEBB BIC: ARSPBE22

Abonnees worden verzocht hun eventuele adreswijziging mee te delen aan ons redactielid John Golsteyn, Verloren Kost 86, 3680 Maaseik, ☎ 089-565758, of e-mail: redactie@demaaseikenaar.be

Iedere auteur blijft verantwoordelijk voor het door hem ingestuurde artikel. Geen uittreksel, afdruk of overname uit “De Maaseikenaar” mag geschieden zonder bronvermelding.

Teksten voor volgende editie vóór 1 september 2009 aan Tony Van Wijck, Maastrichtersteenweg 11, 3680 Maaseik (tony.vanwijck@skynet.be).

Medewerkers

Jos Dela Haye
 Jacky Imling
 Theo Kees
 Jos Klaps
 Anja Neskens
 Judith Peeters
 Wim Slangen o.s.c.

Redactie

Harry Beenders
 Jaak Bergers
 Martin Boonen
 Wim Corstjens
 Marcel Cuyx
 John Golsteyn
 Thérèse Hendrickx-Godelaine
 Herman Hendrix
 Rik Nulens
 Koen Smits
 Tony Van Wijck
 Jacqueline Wolfs-Godermans

Verantwoordelijke uitgever:

Tony Van Wijck, Maastrichtersteenweg 11, B-3680 MAASEIK

Bezoek onze vernieuwde website www.demaaseikenaar.be en blijf op de hoogte van de laatste aanpassingen en aanvullingen.

Foto's omslag: Documentatiecentrum en Isabel Kraewinkels

Foto binnenzijde omslag: Wim Corstjens

Layout cover: Rita Westhovens